

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗБИТКІВ ПІДПРИЄМСТВ ВІД РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Гавриць М.О., Гавриць О.М.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Від російської агресії постраждали десятки тисяч підприємств та українська економіка в цілому. Облік таких збитків є процесом, що дає змогу фіксувати втрати й створює правову основу для майбутньої компенсації. Правове регулювання процесів обліку та аналізу відповідних збитків відбувається на основі низки нормативних документів, основними з яких є постанова КМУ [1], наказ Міністерства економіки та Фонду державного майна України [2], рекомендації ДПС для фіксації втрат, а також закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та НП(С)БО. Ці документи передбачають, перш за все, проведення класифікації збитків за категоріями, такими як матеріальні втрати (руйнування будівель і споруд, втрата обладнання, продукції), нематеріальні втрати (втрата репутації, ліцензій, ПЗ тощо), втрати доходів (від зупинки діяльності, невиконаних контрактів), і додаткові витрати (евакуація персоналу, релокація, оренду приміщень тощо). Усі подібні збитки мають бути підтверджені документально, зокрема, актами обстеження пошкоджень (з обов'язковою фото- і відеофіксацією), висновками експертів, актами поліції, ДСНС, військової адміністрації, а також первинними бухгалтерськими документами (накладні, інвентаризаційні описи, акти списання). Оцінка збитків має проводитися оцінювачами або комісіями підприємства згідно з методикою [2], що враховує первісну вартість об'єктів, ступінь зносу, поточну ринкову вартість та вартість ремонту чи відновлення. Бухгалтерський облік збитків включає списання зруйнованих активів, визнання сумнівних та/або безнадійних боргів, облік витрат на евакуацію, охорону, відновлення тощо. У податковому обліку такі збитки можуть визнаватися неоподатковуваними через пільги, запроваджені у воєнний час, а списання товарів і матеріалів відбувається за спрощеною процедурою. Належний облік та аналіз збитків дозволить підприємствам звернутися до Міжнародного реєстру збитків при ООН в Гаазі [3], подавати позови до міжнародних судів або в рамках міждержавних домовленостей, отримувати відшкодування з Фонду відновлення України та інших джерел.

Література:

1. Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації : Постанова Каб. Міністрів України від 20.03.2022 № 326 : станом на 1 берез. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Про затвердження Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності : Наказ від 18.10.2022 № 3904/1223. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1522-22#Text>
3. Міжнародний Реєстр збитків, завданих агресією російської федерації проти України. *Офіційний сайт Міністерства юстиції України.*
URL: https://minjust.gov.ua/ndd/international_register_of_losses.